

6/3 Další binární sloučeniny

Co to jsou sulfidy?

- binární sloučeniny (většinou) kovů *se sírou*

Jak se tvoří vzorce sulfidů?

- obdobně jako u oxidů - podle obecného vzorce: $R^{I-VIII}S^{-II}$
- S je vždy $-II$, R = prvek s oxidačním číslem podle koncovky (nejčastěji I až IV)
- křížovým pravidlem $\times$ doplníme indexy, jsou-li oba sudé, dělíme dvěma
- např. sulfid zlatitý: R = zlato = Au, oxidační číslo pro koncovku „-itý“ je III; sulfid = S^{-II}
  - $Au^{III}S^{-II} \Rightarrow Au_2S_3$
- např. sulfid zinečnatý: R = zinek = Zn, oxidační číslo podle koncovky „-natý“ je II; sulfid = S^{-II}
  - $Zn^{II}S^{-II} \Rightarrow Zn_2S_2$; oba indexy sudé, dělíme dvěma $\Rightarrow ZnS$

Jak se tvoří názvy sulfidů ze vzorců?

- postupuje se opačným způsobem (křížové pravidlo se šipkami nahoru $\nearrow$)
- nejdříve se doplní oxidační číslo - II u S
  - je-li u prvku index „2“, oxidační číslo prvku je stejné jako index u S
  - není-li u prvku index „2“, znamená to, že obě oxidační čísla byla sudá a dělilo se dvěma $\Rightarrow$ oba indexy vynásobíme dvěma
- křížovým pravidlem v opačném směru $\nwarrow$ doplníme oxidační číslo prvku a podle něj určíme koncovku prvku
  - např. As_2S_3 doplníme oxidační čísla $As^{III}S^{-II}$
    - As = arsen, oxidační číslo III má koncovku „-itý“ $\Rightarrow As_2S_3$ = sulfid arsenitý
  - např. GeS_2 doplníme oxidační čísla - u Ge není „2“ (Ge_2), znamená to, že se dělilo dvěma $\Rightarrow$ musíme dvěma vynásobit indexy u prvků: $Ge_2S_4 \Rightarrow Ge^{IV}S^{-II}$
    - Ge = germanium, oxidační číslo IV má koncovku „-ičitý“ $\Rightarrow GeS_2$ = sulfid germaničitý

Nitridy

- obecný vzorec: $R^{I-VIII}N^{-III}$
  - křížovým pravidlem $\times$ doplníme indexy, je-li oxidační číslo kationtu III, dělíme třemi
  - např.: nitrid hořečnatý $Mg^{II}N^{-III} \Rightarrow Mg_3N_2$

Karbidy

- obecný vzorec: $R^{I-VIII}C^{-IV}$
  - křížovým pravidlem $\times$ doplníme indexy, je-li oxidační číslo kationtu sudé, krátíme 2 (4)
  - např.: karbid hlinitý $Al^{III}C^{-IV} \Rightarrow Al_4C_3$

Peroxidy

- obecný vzorec: $R^{I-II}O_2^{-II}$ – „celé“ O_2 má oxidační číslo $-II \Rightarrow$ každý kyslík má $-I$
  - křížovým pravidlem $\times$ doplníme indexy; má-li kation oxidační číslo I, NEDĚLÍ SE dvěma
    - např.: peroxid sodný $Na^I O_2^{-II}$ křížovým pravidlem $\times$ $[Na_2(O_2)_1] \Rightarrow Na_2O_2$
  - má-li kation ox. číslo II, dělí se 2:
    - např.: peroxid vápenatý $Ca^{II} O_2^{-II}$ křížovým pravidlem $\times$ $[Ca_2(O_2)_2] \Rightarrow CaO_2$
  - někdy je název ze dvou podstatných jmen – např. peroxid vodíku, peroxid sodíku...

Halogenidy

- soli od bezkyslíkatých kyselin (budou probírány u solí)

Úkol

- 1) Napište vzorce: sulfid sodný, železitý, cínčitý, kademnatý; nitrid hlinitý, karbid křemičitý, peroxid vodíku, peroxid cesný
- 2) Napište názvy: Hg_2S , CS_2 , La_2S_3 , CaS ; Ca_3N_2 , Be_2C , BaO_2 , Fr_2O_2

Řešení